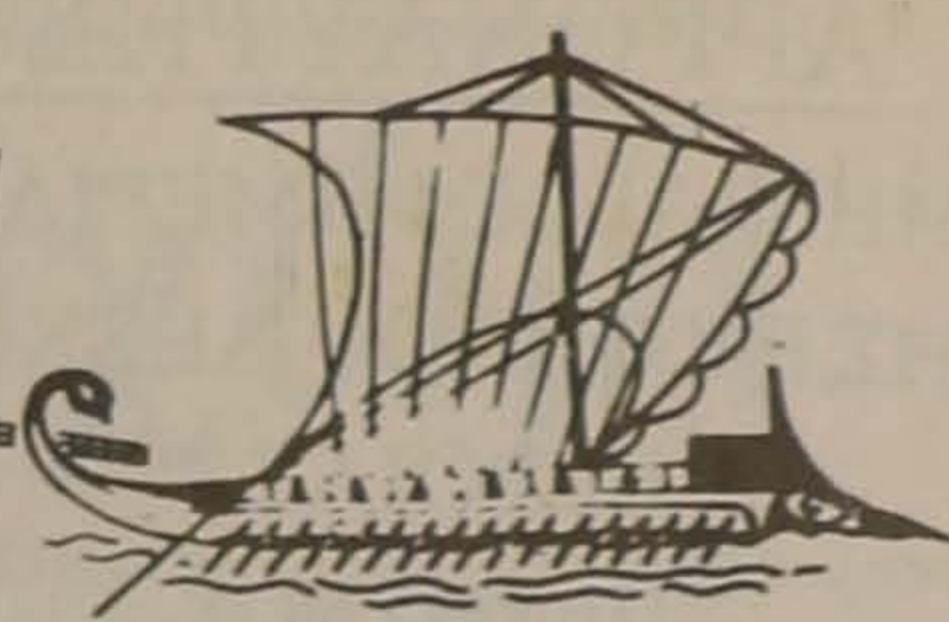

ΑΡΓΟΝΑΥΤΗΣ

Ετος 3ο Αρ. Φύλλου 32

ΜΗΝΙΑΙΟ ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΙΚΟ ΟΡΓΑΝΟ ΤΗΣ ΕΥΞΕΙΝΟΥ ΛΕΣΧΗΣ ΒΕΡΟΙΑΣ

ΑΓΟΥΣΤΟΝ 1991

ΕΠΙΤΥΧΗΜΕΝΕΣ ΕΜΦΑΝΙΣΕΙΣ ΤΩΝ ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΩΝ ΤΜΗΜΑΤΩΝ ΤΗΣ Ε.Λ.Β.

Το θεατρικό τμήμα της Ε.Λ.Β. ανέβασε στις 17/8/91 στους Γεωργιανούς Βέροιας και στις 25/8/91 στη Χαρίεσσα Νάουσας το ηθογραφικό έργο του Φίλωνα Κτενίδη. Ο ενθουσιασμός των θεατών δικαίωσε ακόμα μία φορά τους ερασιτέχνες ηθοποιούς.

Η χορωδία της Ε.Λ.Β. είχε στις 26/8/91 μία ιδιαίτερη εντυπωσιακή εμφάνιση στη Σκύδρα. Το κοινό της Σκύδρας καταχειροκρότησε την πολυμελή χορωδία.

Το χορευτικό τμήμα της Ε.Λ.Β. που σε κάθε εμφάνιση του προκαλεί τον ενθουσιασμό.

Συμμετοχή

στα "Ημαθιώτικα '91"

Η Ε.Λ.Β. στα πλαίσια των "Ημαθιώτικων" θα ανεβάσει με τη θεατρική της ομάδα στο Δημοτικό Αμφιθέατρο την κωμωδία του Φίλωνα Κτενίδη "Ο ΚΛΗΔΩΝΑΣ".

ΔΩΡΕΑ

Ο Τουριστικός Όμιλος Καστανιάς Βέροιας προσέφερε το ποσό των 20.000 δραχμών υπέρ του Κέντρου Πολιτισμού της Ευξεινού Λέσχης Βέροιας. Το Δ.Σ. της Ε.Λ.Β. ευχαριστεί.

Αφιέρωση

στην Παναγία Σουμελά

Ο συμπατριώτης μας πρωταθλητής της πάλης Π. Ποικιλίδης αφιέρωσε το χρυσό μετάλλιο που πρόσφατα κατέκτησε στην Παναγία Σουμελά. Αξίζει να σημειωθεί ακόμα ότι ο Ποικιλίδης πριν από τον αγώνα πήγε στην Παναγία Σουμελά όπου και προσκύνησε την εικόνα της Παναγίας.

ΣΚΑΚΙΣΤΙΚΟ ΤΜΗΜΑ

ΣΤΗΝ ΕΥΞΕΙΝΟ ΛΕΣΧΗ ΒΕΡΟΙΑΣ

Από την Ε.Λ.Β. ανακοινώνεται ότι, αποφασίσθηκε η ίδρυση Σκακιστικού Τμήματος.

Οι ενδιαφερόμενοι παρακαλούνται να απευθύνονται στα Γραφεία της Λέσχης και στο τηλ. 28.356 (από 10 π.μ. έως 1 μ.μ.).

Η ΕΠΙΦΥΛΛΙΔΑ ΤΟΥ ΑΡΓΟΝΑΥΤΗ

Οι ποντιακοί χοροί

ΤΟΥ ΓΙΑΝΝΗ Α. ΜΕΛΕΤΙΔΗ

Οι ποντιακοί χοροί είναι από τους σπουδαιότερους τομείς στους οποίους διασώζεται έντονα η μακραίωνη ποντιακή παράδοση. Έχουν μία γραφικότητα που συγκινούν και ενθουσιάζουν τόσο τους ίδιους τους ερμηνευτές, όσο και τους θεατές. Σ' αυτούς φαίνεται ανάγλυφη σ' όλη της την ευγένεια η ψυχασύνθεση του ποντιακού λαού. Με τους χορούς οι Πόντιοι εκφράζουν τα πιο ευγενικά συναισθήματα με χάρη, αισθητικότητα και αρμονία. Δε χορεύουν για να

κάνουν τέχνη αλλά για να εξωτερικεύσουν τον πόνο ή τη χαρά τους. Παράλληλα αποτελούν την έκφραση και των διαφόρων ιστορικών στιγμών του Γένους μας. Οι ποντιακοί χοροί είναι γνήσιο ελληνικοί, κληρονομιά πανάρχαια και αποτελούν τρανή απόδειξη της συνέχειας του ελληνικού έθνους και της ελληνικής λεβεντιάς.

Σε αντίθεση με τους τουρκοκούς χορούς, οι ποντιακοί χοροί δεν είναι αισθησιακοί. Αντίθετα, τους διακρίνει αι-

σθητική λεπτότητα και ευπρέπεια, στοιχεία φανερά τόσο από τις μετρημένες κινήσεις των χορευτών, όσο και από το είδος της μελωδίας και το ευγενικό περιεχόμενο των συνοδευτικών τραγουδιών.

Στη διαμόρφωση των ποντιακών χορών άσκησαν μεγάλη επίδραση η ομορφιά του ποντιακού χώρου, οι κλιματολογικές συνθήκες και ιδιαίτερα ο πλούσιος ψυχικός κόσμος του ποντιακού λαού.

Τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά στοιχεία που συνθέτουν κάθε ποντιακό χορό είναι η ρυθμικότητα, η ζωηρότητα, η τρεμουλιαστή κίνηση του σώματος και ο συγχρονισμός των κινήσεων. Ακόμα ο μεγάλος μελετητής της ποντιακής ιστορίας και παράδοσης Χρήστος Σαμουηλίδης σε κάποια σημεία του σχετικά με τους ποντιατικούς χορούς, σφού ανέφερε τις διαφορές που έχουν οι ποντιακοί χοροί από τους άλλους ελλαδικούς χορούς

κατέληξε στο εξής: "Από την παραπάνω σύγκριση ποντιακών και ελλαδικών χορών, μπορούμε να χαρακτηρίσουμε τους πρώτους, τους δικούς μας, σαν πιο ομαδικούς, πιο ενωτικούς, που πλησιάζουν τους χορευτές πιο κοντά τον έναν με τον άλλο, τους αμίγουν, δημιουργούν μία σφιχτή κοινότητα. Μία κοινότητα ψυχολογίας, μία κοινή έξαρση και ομοψυχία. Επίσης συνδέουν τους ανθρώπους πιο σφικτά με τη γη και το έδαφος με το οποίο υπάρχει

άμεση ανταπόκριση και επικοινωνία...". Τους ποντιακούς χορούς συνοδεύουν τα μουσικά όργανα: Η λύρα (κεμεντζές), το νταούλ (τύμπανο), ο βαρούσλος (ζουρνάς), το αγγιόν ή τούλουμπον (γκάιντα) και το σιλιάβριν ή γαβάλ (φλογέρα). Οι ποντιακοί χοροί είναι: Πιρίχιοις (Σέρα), Διπάτ' ή Ομάλ Τραπεζούντας ή Κοδεσπονιακός, Κότς, Σερενίτσα, Τικ διπλό (σο γόνατον), Λεσίνα, Πιπιλομάτενα ή

Πατούλα, Τρυγώνα, Σαρήκους (ξανθό κορίτσι), Κότσαρι, Τάμζαρα, Αλματοισούκ, Τριπάτ, Τρία τη κότσαρι, Τίταρα, Ομάλ Νικοπόλεως, Παιπούρτ, Κοτσιστόν Ομάλ, Σαμψούντας ή Λεμώνα, Τσαντζάρα, Γέμουρα, Εικοσίνα, Λέτση, Μηλίτσα και Μόντσονος.

Αυτά τα πολιτιστικά μας στοιχεία οφείλουμε να τα διατηρήσουμε και να τα συνεχίσουμε ανέθετα.

"ΑΡΓΟΝΑΥΤΗΣ"
ΜΗΝΙΑΙΑ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ
ΤΗΣ ΕΥΞΕΙΝΟΥ ΛΕΣΧΗΣ
ΒΕΡΟΙΑΣ

ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ

ΓΙΑΝΝΗΣ Α. ΜΕΛΕΤΙΔΗΣ

Οικονομολόγος - Συγγραφέας
Θουκυδίδη 2 - Τηλ. 0331 - 25.282

ΦΩΤΟΣΤΟΙΧΕΙΟΘΕΣΙΑ

ΜΙΧΑΗΛΗΣ ΠΑΤΣΙΚΑΣ & ΣΙΑ Ε.Ε.

"ΕΚΤΥΠΩΤΙΚΗ ΒΕΡΟΙΑΣ"

ΤΗΛ. 0331/66913 - FAX 0331/66979

ΓΡΑΦΕΙΑ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑΣ

Γωνία 16ης Οκτωβρίου - Διός

Τηλ. 0331 - 28.356

ΕΤΗΣΙΑ ΣΥΝΔΡΟΜΗ 1.000 δραχ.

ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ ΜΕ
ΤΟΝ "ΑΡΓΟΝΑΥΤΗ"

* Οι στίλβες του "ΑΡΓΟΝΑΥΤΗ" είναι στη διάθεση όλων των αναγνωστών του

* Οι εργασίες πρέπει να στέλνονται αν είναι δυνατόν δακτυλογραφημένες

Χειρόγραφα δημοσιευμένα ή όχι δεν επιστρέφονται

Στίχοι

- Ξενητεμένον παλληκάρ' γουρπάν' το
πουλίμ' σ' σα καλώς
Εφτά χρόνια αναμένωσε να πέρτσ' με σ'
σὴν Εγγάλες
- Να ἐμ να ἐμ'νε ανεμος ἀπέσ' σὸ σὸ
καμαρόπος
θα πέγνα και φοσιούμ'ναι βαθέα σ' σὸ
καρδόπος'
- Εγὼ εἶμαι γελαὴν πουλίμ, σ'σά ξένα
τριγουρίζω
ἐχασα το σαρην τ' αρνίμ' κα' πως να τα-
γιανίζω.
- Για τέρεν ντό ἐποίκεσ' με εὐ τσοῦρνας
κορτσόπον
εσέγκες ἀπέσ' μ' ἀψιμον λείεται το
καρδόπομ'.
- Ο Ἥλεν ἐν σ' σον ουρανόν το λαμπερόν
τ' ἀστέρι
κ' εὐσὶ ἀδὰ αὐκά σ' σὴν γην γιαβρίμ' κι
ἐεεις ἄλλο ταίρι
- Κρῦον νερόν θα εἶνουμε να τρέχω σ'
σά πεγάδα
να ἔρτανε και πίνεμε κορτσόπα και
νυφάδα.
- Ερχουμε πουλίμ' ας σά μακρά ἀνοιξον
το πορτόποσ'
ας τρώχωμαι και πίνουμε ἀπέσ' σ' σὸ
καμαρόποσ'.

ΠΑΡΑΚΛΗΣΗ

Ο "Αργοναύτης" ως γνωστόν εκδίδεται από την Εύξεινο Λέσχη Βέροιας για μη κερδοσκοπικούς λόγους, αλλά για πνευματική ανιστόρηση της λαογραφίας και της πολιτιστικής μας παράδοσης.

Είναι, λοιπόν, απαραίτητο, για την ουσιαστική και απρόσκοπτη πλεύση του να αναεώσουμε τις συνδρομές μας ἐγκαιρα και ἀκόμα να γράψουμε νέους συνδρομητές.

ΛΑΟΓΡΑΦΙΚΑ

Ανέκδοτα

(Σταλμένα από την κ.
Ε. Πιπερίδου -
Λαφαζάνη)

Εσύ πα ορφανός είσαι

Το θέλω τον Χαρίταν α
σο Κρίφης όλ' εγάπαναν
ατον. Ο σχωρεμένον πολλά
μασχάριας ἔλεεν και τα μα-
σχάριας ατ ἀφέα πα να ἔσαν,
κανεῖς ἀπ' ατόν κ' εθῦμωμεν.

Ενα ημέραν ἔρθεν σο χω-
ρίον ἐμουσν σην Κοκκινιάν
(ατῶρα λέγνα το Νέα
Τραπεζοῦς), να εφτάει τέ-
βρην τ' ἀσιερόν ἐμουσν. Σίτια
ἔτον ἀπάν σην τοιετήν κι ἔλ-
λαζεν τα κεραμίδια, ἐλέπ' τον
πάππον τον Βούναρην, να
ἔρτε σ' ατόν μερέαν.

Ντό εἶδεν ατον ο Χαρίτας
κι ἀμάν ἐνούνησεν: Γι' ας
πειριάζω αούτον τον
Βούναρην ὀλιγον και γελοῦμ'
ἐντάμην. (Ο θέλω για ὀλιον
τον κάμον θα ἔβρηκεν και
ἐναν παραστράγκαλον να
λέει).

Μόλις ἔρθεν ο Βούναρης
σιμάτ' λέει ατον ἀπ' ὀπάν ο
Χαρίτας:

- Βούναρη πατέρα εἶσις;
- Γιόκ, εἶπεν ο Βούναρης.
- Μάνα εἶσις; Ἐαν ὀρωτά
τον ο Χαρίτας.

- Γιόκ, εἶπεν ο Βούναρης.

Ατότε κλώσκιετε λέει
ατον, εσύ πα ορφανός εἶσαι,
πέρα σο Σοῦμπινον,
μοιριάζ'νε λώματα για τ'
ορφανά, δέβα εσύ πα να
πέρτσ, μη χάντς το δικαίος.

(Εκεῖνα τα ημέρας η
UNRA ἐμοῖραζεν λώματα για
τα ορφανά α σον πόλεμον).

Τα κοκκία τη Βαρβάρας

Ὀντας ἐπέθανεν η θελαμ'
η Βαρβάρα, ο Θεόν, να
σχωράτεν, σο σεράντα τς
ἀπάν, ἐμαζεύταν οι συγγενοί
κι οι ἄλλ' οι χωρέτ' να φτάνε
το μνημόσυνον ατς.

Την παραμονήν το
βράδον ἐσερεῦταν σ' ὀσπίτ'
να βράζνε τα κοκκία και να
στολιζνε το τεψίν τη σχωρε-
μέντζας.

Α σ' ἔβρασαν τα κοκκία κι
ἔρθεν η σειρά σην ζάχαρην,
σὴν κανέλλαν, σα κάρυδια
και σα κουφέτα, ο Χαρίτας
κλώσκιετε ση γυναῖκς μερέαν
και λέει ατς:

- Πολλά ἐμνοστα τα κοκ-
κία μ' εφτάτεν, γιατί αῦριον
πά τρών' ατα οι χωρέτ' α
λένε: Ντό ἐμνοστα που ἔσαν
τα κοκκία τη Βαρβάρας! να
επεθάνεν κι ο Χαρίτας κι ἔ-
τρωγα με και τ' ἐκείνο πα, κι
εγὼ ατό ξάι κι θέλα το.

Τη γυναικίων το ἱλασμαν

Εναν ημέραν ἐκάθουσαν
σὴν ἀκραν τη χωρί τρι -
τεσσάρ' γυναῖκ' κι
εκαλάτσιεβανε. Σ' ατό ἀπάν
ἐλέπεν πέραν α σο δρόμον,
ἐνας γέρος ἔρχουτον σ' ἐ-
κείντς μερέαν. Ἐτέρεσαν, ἐκα-
λοτέρεσαν ἀμάν κι ἐπότερεσαν
να ἐγροκοῦν ποῖος ἐν.

Α σ' ἐσοῦμωσεν ατς κ' ἐπ'
ἐκεῖ, τερούν, ντό τερεῖς, ο Χα-
ρίτας ἔτον. Ἀμάν κλώσκιετε

και λέει ατον η θεία μ η Ἀννί-
τσα:

- Νέπε Χαρίτα, ξάι κ'
ἐγνώρτσα με σε.

Ο Χαρίτας πα ἀμάν τον
λόγον ἀπάν ση γλώσσαν ατ'
εἶσιεν ατο και λέει ατεν:

- Κι πειριάζ' ντο κι ἐγνώρ-
τσε τε με, τα πολλά - πολλά
θα ἔλαζε τε με κ' ἐπεκεῖ θ' ἔ-
στεκε τεν. (Τα σκυλιά ὀτιναν
κ' ἐγνώριζνε ἐκεῖνον ἱλάζνε).

Παροιμίες

1. Ντό ἔβρεξεν ο Ουρανόν

η Γῆ να μη ἐδέχτεν;

(Ο,τι βρέξει ο Ουρανός το
δέχεται η Γῆ (το πεπρωμένο
φυεῖν...)

2. Ξερά φάβατα ἔς σὸ
τουβάρ' κι πιάνε.

(Ξερά κοκκία δεν κολλά
στον τοῖχο (Επί σικοφα-
ντίας).

3. Ξύλα ἀλεύρια κ' ἔχομε,
τ' ἄλλα οὐλα ἔχομε.

(Ὄλα τάχομε - για να ψή-
σομε το ψωμί - ἐκτός ἀπὸ
ξύλα κι ἄλευρα).

4. Να λυκο, φά τη Σουμα-
δῖαν

(Ελα λυκο, φάε την
αγελάδα (Σουμαδῖα = ὄνομα
αγελάδας), ἐπί ασκόπου και
ανοήτου θυσίας).

5. Με χουλιάρ' σωρεύ και
με το κουτάλ' ξύν'

(Μαζεύει με το κουτάλι
και χύνει με την κουτάλα
(σπάταλος).

6. Ἀπραεμένος (= ἀπρακ-
τος, ἀνεργος) νοικοκύρτς
δεξέν χέρ' τη γειτονίας

(Ανεργος νοικοκύρης,
πολύτιμος βοηθός της
γειτονίας).

Λεξιλόγιο

1. ευκαιρώνω = αδειάζω
2. ζα = ζώα
3. ζαντία = τρέλα
4. ζαρωτά = στραβά
5. ζέρταλο = βερλίκκο
6. ζώσκουμαι = τυλίγομαι
7. ἦνταν = ο,τιδήποτε
8. θῦριν = πόρτα
9. ἱφαλός = οφθαλός
10. κα = κάτω
11. καγάνιν = δρεπάνι
12. κάματρις =
μεροκάματο

Το πέταγμα της Παναίας Σουμελά

Της κ. ΕΛΕΝΗΣ ΠΙΠΕΡΙΔΟΥ - ΛΑΦΑΖΑΝΗ

Σα τριακόσια εβδομήντα
ἐννέα κες με τριακόσια
σφόντα μετά την γέναν του
Χριστού, ἔζηνη σην Ἀθήναν
ἴνας θεοφοβούμενος χριστι-
ανός, ο Βασίλειον. Ἐζηνη
ἐντάμην με τον ἀνεψιόν ατ, τον
Σωτήριον. Οι δύο πα υστερνά
ἐνταν καλοέρ.

Εναν βράδον, ἐφανερῶθεν
σ' ὀνερόν ατ η Παναία κι ἀπί-
ταξε να τον: ἀλλάζτεν τ'
ονεμάν ἐσουσν, ἀφήστεν ὀλια
ὀπίσ' και ποῖστεν ὀτι θα λέω
σας.

Τ' ἄλλ την ημέραν, ἔλλα-
ξαν ὀνοματα κι ἐλέχταν ο Βα-
σίλειος Βαρνάβας και ο Σωτή-
ριχος Σωκρότιος.

Ἐχάρτσαν ὀλον την χειράν
ατον σε φτωχούς και σ' ἀνε-
μπορους. Ἐχάρτσαν να πάγνε
σὴν Θῆβαν για να προσκυνοῦν
την Παναίαν την Ἀθηναίαν.

Σίτια ἐποῖναν γονατε-
γκλησιάζας και ἐπροσευ-
χούσαν μοναχοῖ σ' ἐκεῖνο το ἱ-
σῖγκον το μέρος, ἔξαν
αναχάπαρτα Οικοδομησιακόν
λαλίαν να λέει ατς: Ἐλάτεν ἀπὸ
πίσιμ χωρίς ξάι να φροῦστου
και να τσιακινεῖκουστούσν.
Ἐλάτεν Ἀνατολικά! Να! Εγὼ
σκίζω κα, πάω ἐμπροστα. Παι-
δία μ, ὀπως εἶπα σας, πάω
σου Μελά (Σουμελά) το ὄρος.
Ἀκολουθεῖστε μεν. Εἶμαι μετ'
εσάς.

Ἀμάν ἐσκώθαν οι δύο πα, ἐ-
τέρεσαν ἀγὰ ο εις τον ἄλλον
και ξαν ἐφουκρέθαν. Ἀμάν ντ'
ἐκόπεν η λαλία, ἐλέπεν το
ἄγιον την Εἰκόνα να λαταρίζ'
ασόν τόπον' ατς, να βεγαίν'
ἀσικά ἀσὴν ἐγκλησίαν και να
πορπατεῖ σον ἀέραν, διαβαί-
νοντας σὴν Ἀνατολήν μερέαν.

Ἐπάγωσαν κ' ἐπέμναν. Το
νεφέσ' να τον πιλάμ ἐκόπεν.
Ἐτέρεσαν ἄμον σασιφεμέν' την
Παναίαν που ἐφέκεν ατς.

εσκώθεν τούλα - τούλα πολλά
υψηλά και ἐταράεν ἀπέσ σα
λίβια. Ἀέτς πα ἐχάσανε τεν ἀπ'
ἐμπροστά τουσν, ἐπιδέβεν ἀσ'
ὀμμάτια τουσν.

Ἀπ' ἐκεῖ κ' υστερνά ἐπαί-
ραν το μακρύν και πουγαλε-
μένον στράταν σο χέρ', ἐσέ-
βαν σε τρανόν στρατεῖαν.

Ἐντῶκαν χῶρας πόρτας.
Ἐβουκῶθαν ὀτι ἔβραν ἀπέσ σ'
ὀρμάνια και ἔσα ραχία. Ἐφασν
με τον τριχίπον. Ἐχουλέθαν με
ζωγρίδια. Ἐκοιμήθαν με τη
Θεοῦ τα πουλῖα. Ἐγνέφσαν με
το ἐλάεμαν τη ἡλιονος. Ὄσον
ντ' ἐπότερεσαν ἐκρῦφταν ἀφκά
σὴν Παναίαν το στέφος ως ἐναν

ημέραν ἐπρωτοπένησαν ατ'
ἀπάν σα κάσια (βράχια) του
ὄρους Μελά, ὀπου ἐπέμνε
χίλια πεντακόσια σαράντα
χρόνια ἄμον Παναία Σουμελά.

Το σεφέρ' να τον ἔσον:
Θῆβα, Μετέωρα, μαναστήρ
Βατοπεδῖονος Χαλκιδικῆς. Ἀπ'
ἐκεκά ἐβγαῖνε ἀπάν σ' ἕνα
πλοῖον και φτάνε σὴν
Μαρώνηαν. Ἀσὴν Μαρώνηαν
πορπατοῦν και μέσον Ραιδε-
στοῦ, εφτάνε σὴν Κωνστα-
ντινούπολην για να ἐμπαῖνε σ'
ἐναν Τραπεζουναῖικον
πλοῖον και να κατηβαῖνε σὴν
Τραπεζοῦνταν ὑστερα ἀπὸ δε-
κατρία ὀλόκληρα ημέρας.

Προσκυνοῦν την Θεοτόκον,
την Χρυσοκέφαλον, την Ἁγίαν
Κουσιπιδή. (τη Παναίαν το
ποτάμ γιόζαμ Πυξίτης και το
ποτάμ τη Λαραχανίης).

Ἐμπαῖνε σ' ἀπέσ την μερέ-
αν τη πολιτεῖας χωρίς ξάι ν'
ἀφήνε την γιανκὴν το ποτάμ.
Ὄντας ὀμως, ἐδέβαν το Τσε-
βισλοῦκ, ἔφτασαν σ' ἕναν
μέρος ὀπου ἐγκαλιόσκουσαν
τρία ὀροσειράδας και ἐνούσαν
δύο ποτάμια, σιμά σο χωρίον
Κουσιπιδή. (τη Παναίαν το
ποτάμ γιόζαμ Πυξίτης και το
ποτάμ τη Λαραχανίης).

Ὄ! Παναία μ, τα ραχία
εσύριζαν και τα ποτάμια
εβάναν... Ἀτῶρα, ντο θα
φτάμε; Ἐνούτσαν, που κες θα
σύρουμε; Τα στράτας ἐμουσ
ἐκόπαν!

Ἀς ἐν καλά ἴνας εὐλοημέ-
νος χωρέτες, ετσίεζνα τς, εἶδε
να τς Θεοῦ γεσιρόπα, ἐκοῖξε
να τς σ' ὀσπιτόπα ατ και
ἐκούρεψε να τς τραπεζ'. Ἀπάν
σο φαῖν και σὴν καλαστήν, ο
οικοκύρτς ἔγγεψεν πως τ' ὀλθ'-
φρεσκα ἀφάρια που τρώγνε ἐ-
πίασεν α τα σουσ Πυξίτην που
κατηβαῖν ἀσὸ ὄρος Μελά.

Μελά; Ἡμάρτον, Παναία,
ἡμάρτον! Κ' ἐπίστευαν σ' ὀπία
τουσν. Ἀπὸν πα ἀπὸ ἐράευσαν. Ἡ
δουλεῖα ριάστια ἔρθεν, εἶπαν.

Ἡ ψη ατον ἄλλο ἀπάν
τουσν κ' ἐχώρεσεν. Ἐφέκαν το
φαῖν ἀπέσ σὴν μέσην και ἐρχί-
νεσαν πολλά να παρακαλοῦν
τον χωρέτεν να δέικνια τς ἐ-
κείνο το ραχίν.

Ατόσ πα ἐδειξε να τς ὀλθ'-
γον πλάν καῖκά ἀσὸ σπῖτ' νατ
τα νερά τη Πυξίτην και
εσιγούρεψε να τς πως τῆδέν
ἄλλο κ' ἔχνε να εφτάνε, παρά
μόνον να παίρνε ἀπὸ πίσ' το
ποτάμ και καλία θα εὐρήκνε
το ὄρος Μελά.

Ἀπὸ πουρνού ἐχπάτσαν. Υ-

στερα ἀπὸ πολλά πορπατήν
εὐνυτῶθαν ἀπέσ σ' ὀρμάν,
σιμά σο ποταμάκρ. Με το ἡλέ-
παρμαν ἐλέπνε ψηλά - ἀπὸ πᾶν
ασὰ κορφάς τη δεντρίων -
ἐναν ραχομῦτ, μα ντό
ραχομῦτ!...! "θερίον ἀνεμῆρω-
τον" και χιλιάδας χελιδόνια
που ἐμπαῖναν κ' ἐβγαῖναν σ'
ἐναν σπῖλιον που κ' ἐφαῖνου-
σον ἀπ' ἐκεκά, που ἔστεκαν.

Κανέναν ἄλλο ραχομῦτ' κ'
ἔλεπαν. Ἐθυμέθαν τον λόγον τη
Παναίας: Κατ' ἔλεεν ατς ὀτι
ἐκεκά θα ἐνεμένα τς η Χρισ-
τομάν.

Ἐντῶκαν το ποτάμ και ἐπέ-
ραν τον ἀνεφόρον. Τ' ὀρμάν
ἔτον ἀπάτετον. Κι εἶχεν οὔτε
πόδας μονοπάτ.

Ἐφτασαν με τα πολλά
ἀφκά ἀσὸ σπῖλιον. Εἶδαν τα
χίλια κι ἄλλα τόσα χελιδόνια,
χωρίς να ἐποροῦν να τσαντσα-
ρεῖνε σο ὑψηλον ἐκεῖνο.
Ἐρούζαν, ἐσκώθαν. Ἡ ψή
ατον ἐφτιλάζεν. Κι ἐνὸ ο ναὺς
ατον ἄλλο κι ἐκομειν ντο να
φτάνε και ἐτυραννίουσαν
"κράκ" ἐκουῖπεν ἐμπρια τουσ
ἐναν θεόρατον ἀλάτ (ἔλαστον).

Ἐχπαράγαν... Ἐσον ἕναν ἀσὰ
πολλά που ἐτριγουροκλώσκου-
τα να τς. Ἐκούμψεν με την
κορφῆν ατ σο χείλος τη σπῖλι-
νος. Ἀμάν ἕναν ουρανόστατον
σκάλαν ἐχτίεν, ἐπάτεσαν και ἐ-
ξέβαν τέ ἀπὸν μερέαν.

Τα χελιδόνια τσαριπνεμένα
ασὸ ἀναχάπαρον ἔλαμαν τη
ἀνθρωπῶν, ἐχοβλάεψαν
ἀπάν τουσν και ἐκοῦδιζα να τς
ἀσκεμα. Και ἐπεκεῖαν κ' ἐρ-
χούσαν. Με τα πολλά ἐφέκαν
τς και κείν τς και το σπῖλιον
μίαν για πάντα.

Ἐπέταξεν μακρά και το τε-
λευταῖον το χελιδόν. Ἐστρα-
ψεν. Ἐναν φως ἐξῆεν ὀλδέρα.
Ἐφῶταξεν ο τόπος. Οι καλοέρ
ἐπρόφτασαν κ' ἐκρῦψαν τα
κιφάλια τουσν. Ὄταν ἔρθεν η ψή
ατον σον τόπον α τς, ἐσκω-
σαν α τα αν, ἰσοῦλια - ἰσοῦλια
ἄμον τοσπαγαδόπα (χελωνί-
τσας) και ντό τερούν!

Καρσί ατουσν ἔστεκεν το
ἴδιον η εἰκόνα τη Παναίας σφη-
νωμέντσα σο ὑψηλότερον
τολαπόπον τη σπῖλιονος, ἀπέσ
σ' ἕναν κοῦφον μέρος και τ'
ὀμμάτια τς καρφωμένα ἀπάν
τουσν.

Κύριε ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστέ,
Κύριε ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστέ...
ετάλεψαν ἀμάν κ' ἐποῖκαν το
σημεῖον τη σταυροῦ τρία
φοράς.

Ἐγονάτσαν, ἐπροσευ-

χέθαν, ἐχάραν. Ἐγκαλιόσαν κ'
ἐφίλεσαν ο εις τον ἄλλον, ἐ-
κλαψαν. Τ' ὀμμάτια τουσν
εγομῶθαν δάκρυα. Ἐσπόγξαν
τα δάκρυα με τα σκελετωμένα
χεροπά τουσν κ' ἐρχίνεσαν να
καθαρίζνε το σπῖλιον, να
παστρεῖνε τ' ὀσπῖτ' τη Παναί-
ας.

Ἐτοπλάεψαν ἀπ' ἐκέσ ὀτι
εὔραν: μισοφαγωμένα
ρακάνας ζων, ὀστούδια, πέ-
τρας, κίρατσόλιθα,
ξερόκλαδα, μαυριμενῆ
κούτσουρα, τσατσόπα. Εὔραν
κι ἕναν μακριναρῶτον, πλα-
κουτσόν λιθάρ ἄμον
τσακελόπον. Μετ' ἀπὸ ἐτσα-
κέλτσαν. Ἰσαξαν ἕναν ξάι το
μέρος.

Ἐσέβαν, ἐξέβαν...
Ὄγρασεψαν ἀσὴν Θεοῦ τον
πουρνών. Κι αν ως να βραδύν
ἄμον μελεσιδία. Ἐνεγκάσαν.
Σον λιμόν και σὴν παιδεμονήν
μαθεμέν ἔσαν, ἀλλά σο νερόν;
Που κες να εὐρήκαν ἕναν χου-
λιαρέαν νερόν; Στάξαν πουδέν
κ' εὐρίουσον. Ἐκάγαν ἀσὴν
δίψαν.

Ε, Παναία μ, εὐσὶ που
ἐλέψς μας ἀπὸ παν, τρανόν ἐν
η χάρη σ', βοήθα μας!

Πλιτς, πλιτς, πλιτς ἀπέσ
σὴν ἐρημίαν ἐκουσκέφταν τρία
στάζας νεροῦ. Πλιτς, πλιτς,
πλιτς, ἔτερα, ἔτερα, ἔτερα.

Ἀεμίος, νερόν, αεσιμός! Ἐ-
τρεζάνα ἐκεκα ἰσα - ἰσα ἀφκά
ασόν θρόνον τη Παναίας Ἐπαν,
ἔπαν ὀσον ντ' ἐθέλεσαν. Ἐβρε-
ξαν το κασίαν και τα χέρια
τουσν. Ἐπλυσαν ὀλδέρα τ'
ὀμμάτια τουσν. Το ραχομῦτ' κ'
εκαλάτσεψεν.

Ἐρούζαν σ' ἕναν βαθύν,
γλυκύν ὑπνο ἄμον πουλόπα.
Πουρνά ἄλλα δουλεῖας ἐνεμέ-
να να τς.

Τσι θα ἐχτίεζεν το μανα-
στήρ; Τσι θα ἐλουτρούγανεν;

Το ραχομῦτ' κι
εκαλάτσεψεν. Κι ας ἐξέρεν
σάσπα πολλά κι ας εἶδαν ἄλλα
τόσα. Ἀγνεφον και ἀκάλετον,
αἰώνιος μάρτυρας τη Παντια-
κού Ἐλληνισμοῦ ἔστεκεν ἐκἄν
- σ' ἰνάτ' ὀλονῶν - ἐπάτηεν
γερὰ σα ποδάρια τ' κι ὀλον ἐ-
ψήλωνεν, ἐψήλωνεν κ'
ἐδυνάμωμεν και τέρνεεν μακρά,
ὀλήμακρ. Κι ἔλεπεν κόσμον,
πολλά κόσμον, ἄμον μερμήκας
με ἀλεθινόν πίστ', με πνευμέ-
νον ψην, με τη Θεοῦ το σέβας
να ἔρται προσκυνά την Παναί-
αν, την Παναίαν τ' ἐμέτεον, την
Παναίαν Σουμελάν σον ἐμορ-
φον τον Πόντον.

Από την Ιστορία

της Ευξείνου Λέσχης Βέροιας

ΤΙΜΗΤΙΚΗ ΕΚΔΗΛΩΣΗ ΑΠΟ ΤΗΝ Ε.Λ. ΒΕΡΟΙΑΣ ΓΙΑ ΤΟΝ κ. Μ. ΑΝΔΡΟΝΙΚΟ

Το Διοικητικό Συμβούλιο της Ευξείνου Λέσχης Βέροιας, προκειμένου να τιμήσει τον καθηγητή της αρχαιολογίας του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης κ. Μανόλη Ανδρόνικο, για τα ευρήματα των τάφων των Μακεδόνων βασιλέων στη Βεργίνα, προγράμμάτισε για την τελευταία Κυριακή του τρ. μηνός, να διοργανώσει εκδήλωση στην Στέγη Γραμμάτων και Τεχνών της πόλεως.

Στην εκδήλωση, θα επιδοθεί από εκπρόσωπο της Λέσχης προς τον κ. Ανδρόνικο, αργυρή πλάκα, από μία πλευρά της οποίας θα φέρει το έμβλημα της αυτοκρατορίας των Κομνηνών του Πόντου (τον μονοκέφαλο αετό) και κάτι σχετικό με την Ευξείνου Λέσχη, ενώ η άλλη πλευρά θα φέρει το έμβλημα και τις μορφές των βασιλέων της Μακεδονίας καθώς και το όνομα του τιμωμένου προσώπου. Θα ακολουθήσει δεξίωση προς τιμή του κ. Ανδρόνικου στην οποία θα κληθούν και θα παραστούν οι αρχές της πόλεως και μέλη της Λέσχης.

Ο Πρόεδρος της Ε.Λ.Β. Κώστας Καμπουρίδης απονέμει την τιμητική πλακέτα στον καθηγητή Μανόλη Ανδρόνικο.

"Ποντιακά Νέα"
30-6-78

Η Ευξείνου Λέσχη έστειλε υπόμνημα για τη διατήρηση της παιδοπόλεως

συμβολή της στα ελληνο-χριστιανικά ιδεώδη. Το υπόμνημα απεστάλη στη βουλή των Ελλήνων, στον πρόεδρο της κυβερνήσεως, στον Υπουργό Παιδείας και στον Εθνικό Οργανισμό Προνοίας.

ΛΑΟΣ 10 Σεπτεμβρίου 1975

Οικονομικό Έτος

1974

Εσοδα: 53.348

Εξοδα: 11.569

Υπόλοιπο: 41.779

Στα πλαίσια της εθνικο-κοινωνικής της δραστηριότητας η Ευξείνου Λέσχη Βέροιας απέστειλε υπόμνημα, το οποίο υπογράφεται από τον πρόεδρό της κ. Μιλτιάδη Μαυρίδη και με το οποίο ζητά να εγκαταλειφθεί κάθε σκέψη από μέρους των αρμοδίων για τη διάλυση ή μεταφορά της παιδοπόλεως ΚΑΛΗ ΠΑΝΑΓΙΑ.

Χαρακτηριστικά στο κείμενο του υπομνήματος αναφέρεται η μέγιστη προσφορά της παιδοπόλεως από κοινωνικής εκπαιδευτικής και εκπαιδευτικής πλευράς και η

Διοικητικό Συμβούλιο 1961 - 62

- Χειμωνίδης Μωυσής: Πρόεδρος
- Γεωργιάδης Μιχαήλ: Αντιπρόεδρος
- Τριανταφυλλίδης Τηλ. Γεν. Γραμματέας
- Παπαδόπουλος Βασίλειος: Ταμίας
- Αληχανίδης Ιωάννης, Καζεπίδης Κων/νος, Σπανίδης Ανέστης, Φωτιάδης Ιωάννης, Λαχανόπουλος Αριστ., Πυρινός Αθαν., Χανθόπουλος Χαράλ. και Πιστοφίδης Κων/νος: Μέλη

Α. Οικιστές του Συνοικισμού

Το Λαζοχώρι είναι ένας μικρός ποντιακός οικισμός με 60 περίπου οικογένειες. Απέχει από τη Βέροια τέσσερα χιλιόμετρα.

Οι κάτοικοί της προέρχονται από τα μαρτυρικά χωριά Κοφ-τεπέ, Γάτιλη του Απές του Πόντου και από το Μέταλλη και το Ποσίκ του Καρς.

Ξεριζωμένοι από τις προγονικές τους εστίες με τη ψυχή στο στόμα και έπειτα από πολλές περιπλανήσεις και περιπέτειες εγκαταστάθηκαν προσωρινά σε διάφορα μέλη της «λευθέρης Ελλάδας».

Οι περισσότερες οικογένειες εγκαταστάθηκαν σε χωριά του Σιδηροκάστρου, στον Προμηθέα Βέροιας, στον Κοπανό Νάουσας και αλλού.

Οι οικογένειες που εγκαταστάθηκαν στα χωριά του Σιδηροκάστρου, ύστερα από παραμονή 3 - 4 μηνών πήραν απόφαση να αναζητήσουν νέο τόπο πιο κατάλληλο και πιο ήσυχο. Εστειλαν μία επιτροπή από τους Κεχαΐδη Γεώργιο και Αναστασίου Αναστάσιο, για να γυρίσουν διάφορες περιοχές και να διαλέξουν την καλύτερη. Μετά από δέκα μέρες η επιτροπή κατέληξε στη Βέροια, όπου διάλεξε σαν τις πιο καλύτερες τη Μούσταλη και το Ταραμώνα (Ταγαροχώρι). Ετσι, οι οικογένειες των Καρυδάντων εγκαταστάθηκαν στη Μούσταλη και των Τσιπουράντων στο Ταραμώνα. Οι αχερώνες, οι σταύλοι και οι αποθήκες, τα υπόστεγα και οι σκηνές αποτέλεσαν τις νέες κατοικίες των ξεριζωμένων ποντίων. Και στα δύο αυτά χωριά δεν μπόρεσαν να ριζώσουν. Θέλησαν να αποκτήσουν δική τους γη, δικό τους χωριό. Δύο τοποθεσίες προσφέρονταν για να εγκατασταθούν μόνιμα. Η μία ήταν η περιοχή του σημερινού Εργοχωρίου (Βέροιας) και η άλλη η τριωνή θέση του Συνοικισμού, που τότε ονομάζονταν "Μεράς" και ήταν ένας απέραντος βοσκότοπος στο μεγαλύτερο μέρος του.

Λένε πως η έκταση του Μερά, ανήκε πρώτα σε κάποια τουρκάλα (χανούμισσα), η οποία τη δώρησε στους κατοίκους της Βέροιας, για να βοσκήσουν τα ζώα τους. Οι δύο αυτές τοποθεσίες είχαν γίνει αφορμή διένεξης μεταξύ των οικογενειών, που χωρίστηκαν σε δύο μερίδες. Η μία θεωρούσε καλύτερη τοποθεσία για την ίδρυση του συνοικισμού τη θέση του Εργοχωρίου, ενώ η άλλη προτιμούσε την τοποθεσία του Μερά.

Τελικά επικράτησε η άποψη των Καρυδάντων. Το Μάη του 1914 στήθηκε η πρώτη καλύβα των Καρυδάντων, που αποτέλεσε την αρχή της ίδρυσης του Συνοικισμού. Η μία μετά την άλλη έφθαναν οι διάφορες οικογένειες από το Μούσταλη, Ταραμώνα και Προμηθέα, για να ολοκληρώσουν τη μορφή του Συνοικισμού, που στήθηκε

μέσα στα χρόνια 1914 - 1924. Οικιστές θεωρούνται:

1. Χατζηγεωργίου Αμανατίος (Καρυδός) με τη γυναίκα του Μάρθα.
2. Χατζηγεωργίου Γεώργιος, με τα παιδιά του Ιωάννη, Πηνελόπη και Σοφία.
3. Χατζηγεωργίου Λάζαρος με τη γυναίκα του Αναστασία.
4. Χατζηγεωργίου Φώτιος με τη γυναίκα του Σουζάνα
5. Χατζηγεωργίου Παύλος (Κουτσάβας) με τη γυναίκα του Ησαία (Τσαγκάλινα), το γιό του Γεώργιο και τη νύφη του Ευφροσύνη.
6. Χατζηγεωργίου Ιορδάνης με τη γυναίκα του Άννα
7. Πετρίδης Κων/νος (Νεμνός) με τη γυναίκα του Ανατολή (Τόλη) και το γιό του Θεόδωρο (Παλόζ).
8. Τσιπουρίδης Παναγιώτης (Παπαανάτας) με την παπαδιά του Κυριακή και τα αδελφία του Θεόδωρο, Χαράλαμπο και Γρηγόρη.
9. Αμανατίδης Ευστάθιος (Κάνον), με τη γυναίκα του Βαρβάρα και τον αδελφό του Γεώργιο.
10. Αμανατίδης Κων/νος με τη γυναίκα του Βαρβάρα
11. Αμανατίδης Ματθαίος με τη γυναίκα του Παρθένα
12. Παπασάββας Παύλος
13. Παπαστέφανος Αντώνιος (Γαράσαββας) με τη γυναίκα του Σοφία και τις κόρες του Ησαία και Χρυσή.
14. Τσαπακίδης Κων/νος (Κώτας) με τη γυναίκα του Σοφία και τα αδελφία του Χαράλαμπο (Ζαγκίν τς), Τριαντάφυλλο (Κιαρκίλτς), Ευθυμία και Ελισσάβητ.
15. Τσιπουρίδης Κων/νος (Τσιπουρτζς) με το γιό του Γρηγόριο
16. Σαββίδης Κυριάκος (Ρέσον), με τη γυναίκα του Αλεξάνδρα
17. Γουλουσουζιάδης Παναγιώτης (Παντούξ) με τη γυναίκα του Αναστασία (Καστάνα)
18. Τσιτλακίδης Αναστάσις (Τσιτλάχς) με τη γυναίκα του Μακρίνα και τα παιδιά του Κων/νο και Ειρήνη.
19. Τσιτλακίδης Χαράλαμπος με τη γυναίκα του Ελισσάβητ (Φίλα).
20. Παυλίδης Ευθύμιος με τη γυναίκα του Σουμέλα (Καμέ τζα) και τα παιδιά του Στέφανο και Μάρθα.
21. Παυλίδης Αβραάμ με τη γυναίκα του Μακρίνα.
22. Παυλίδης Γρηγόριος (Γοργορίκας) με τη γυναίκα του Σοφία.
23. Ιωαννίδης Αλέξανδρος (Πήλαγας) με τη γυναίκα του Κυριακή και τα παιδιά του Ευστάθιο και Κων/νο
24. Χρυσανθίδης Χρήστος (Τσιντάρς) με τη γυναίκα του Χριστίνα.
25. Χατζηλαζάρου Γεώργιος (Τόπρον) με τη γυναίκα του Ναταλία
26. Αντώνιος Μελετιδής (Ποπάς) με τη γυναίκα του Α-

ΠΟΝΤΙΑΚΟΙ ΟΙΚΙΣΜΟΙ Το Λαζοχώρι

μέσα στα χρόνια 1914 - 1924.

Οικιστές θεωρούνται:

27. Ευθυμιάδης Ευθύμιος (Χεχούμτς) με τη γυναίκα του Παρθένα (Φουσίκα) και τα παιδιά του Θεόδωρο, Χρήστο, Σουμέλα και Μαρία.
28. Ευθυμιάδης Γεώργιος (Γάτιλης), με τη γυναίκα του Κυριακή και τα παιδιά του Χαράλαμπο, Αναστάσιο, Αικατερίνη και Τριαντάφυλλο.
29. Ουφαΐδης Λάζαρος.
30. Πετρίδης Παύλος (Γαράπαυλον - Ατζάμς) με τη θυγατέρα του Δέσποινα.
31. Γουλουσουζιάδης Χαράλαμπος
32. Πετρίδης Νικόλαος (Πασσάς) με τη γυναίκα του Δέσποινα.
33. Πετρίδης Ηλίας
34. Πετρίδης Ιωάννης
35. Πετρίδης Σιμεών
36. Τσακίριδης Σάββας (Τσαχουσαββας) με τα παιδιά του Δημήτριο, Ιωσήφ (Δέσκαλον) και Μελέτιο.
37. Ιωσηφίδης Κων/νος (Παικιάρτς) με τη γυναίκα του Αρχόντζα και την κόρη του Σοφία.
38. Ιωακειμίδης Θεόδωρος (Τσαούς) με τη γυναίκα του Ελένη.
39. Βαρύτιμος Θεόδωρος με τη γυναίκα του Ευθυμία.

ναστασία (Ποπαδία)

40. Παλτατσιδής Ματθαίος.
41. Πετρίδης Λάζαρος με τη γυναίκα του Φωτεινή.
42. Ευθυμιάδης Θεόδωρος (Ρακανός).
43. Πολατίδου Σουζάνα (Χαλατσάββα).

40. Παλτατσιδής Ματθαίος.

41. Πετρίδης Λάζαρος με τη γυναίκα του Φωτεινή.

42. Ευθυμιάδης Θεόδωρος (Ρακανός).

43. Πολατίδου Σουζάνα (Χαλατσάββα).

Στη συνέχεια και μετά το 1924 εγκαταστάθηκαν στο Συνοικισμό οι Ορφανίδης Ηλίας, Βαρύτιμος Νικηφόρος, Ζαχαριάδης Βασίλειος, Ταρμονλής Αντώνιος, Καρσανίδης Ιωσήφ και Τσουβελεκίδης Θωμάς.

Σα πρώτα χρόνια της ζωής του Συνοικισμού τα σπίτια χτιζόνταν με καλάμια και λάσπη ή με πηλθιά και ήταν ισόγεια. Αργότερα άρχισαν να χτιζόνταν από πέτρα και τούβλα. Κάθε σπίτι είχε την αυλή του, ένα σταύλο, μία αγυρώνα, ένα κοτέτσι, ένα υπόστεγο και απαραίτητα ένα φούρνο. Επίσης στην αυλή γινόταν ο αλωνισμός των σιτηρών με το τουκάν. Ο γύρος στο αλώνι με το τουκάν ήταν η πιο μεγάλη χαρά των παιδιών. Ο Συνοικισμός ήταν χωρισμένος σε διάφορες γειτονιές (μαχαλάδες) όπως των Τσιπουράντων, Πετράντων, Καρσήδων, Καρυδάντων, Τσιτλαχάντων κ.λ.π.

ΣΥΝΕΧΙΖΕΤΑΙ

Ενισχύετε το Πνευματικό μας Κέντρο

Αγαπητοί μου συμπατριώτες και αναγνώστες του "Αργοναύτη".

Πρέπει να συνειδητοποιήσουμε, όλοι, οι Πόντιοι και φιλοπόντιοι, ότι είναι "θέμα τιμής" να προχωρήσουν σοβαρά οι εργασίες ανέγερσης του Πνευματικού Κέντρου της Ευξείνου Λέσχης Βέροιας, το οποίο θα αποτελέσει (όταν θα λειτουργήσει με όλα τα τμήματά του) μια πολιτιστική κυψέλη του Ποντιακού Ελληνισμού, όπως η Παναγία Σουμελά είναι το θρησκευτικό μας κέντρο. Χρειάζεται, όμως, να "ανακουμπωθούμε" όλοι - όλες,

ώστε να εξοικονομηθούν σοβαρά ποσά.

Ενας τρόπος να προσφέρουμε στη Λέσχη (για το Πνευματικό Κέντρο) όσα ποσά επιθυμούμε να δώσουμε, π.χ. αντί στεφανιών σε κηδείες κ.λ.π. συγγενών και φίλων μας. Ετσι, τα ονοματεπώνυμα θα γραφούν και στο ειδικό βιβλίο, που αργότερα θα κυκλοφορήσει και τυπωμένο, με το χρονικό της ανέγερσης του Πνευματικού Κέντρου. Ας σημειωθεί δε ότι για όλες τις δωρεές θα δίδονται ισόποσες αποδείξεις, ώστε τα σχετικά ποσά να εκπίπτουν στις φορολογικές δηλώσεις.

Η ΕΚΠΟΜΠΗ ΤΗΣ ΕΥΞΕΙΝΟΥ ΛΕΣΧΗΣ ΒΕΡΟΙΑΣ

Κάθε Τετάρτη και από ώρα 18.35 έως 20.30 ακούεται η φωνή της Λέσχης από το Ραδιοφωνικό Σταθμό Ηραθίας "ΤΥΠΟΣ FM".

Την εκπομπή την επιμελείται και την παρουσιάζει με μεγάλη επιτυχία ο ερμηνευτής της ποντιακής μουσικής Κώστας Καραπαναγιωτίδης και οι συνεργάτες του.

Για πέιμε λύρα μ' έμορφον
πώς εγροϊκός σ' όλια,
και το λαλόπος το γλυκόν,
πώς παίρ λαρών τα πόνε:

ΠΑΡΑΜΥΘΙ

Η γυναίκα και το θερίον

Είνας Ματσουκάτες πολλά εσύρνε με την γυναίκα αν. Κακέσα και τζετρεφίλτα γαρή έτον. Με την ταβίν εσκούσαν και με την ταβίν εκείσαν.

Επουγαλέφτεν ερίφς και επέρνε την απόφασιν να γλυτών' ασ' από το βάσανον. Έναν ημέραν - άμον πάντα - επέρνε την κρεπήν και επήγεν 'ς ορμάν 'ς σα ζύλα. Επεμάκρυνε πολλά α σό χωρίον. Σ' έναν τρανόν πελίτ κεκά είδεν έναν βαθόν κούνιν πολλά βαθόν.

- Αγούτο, ενούντεν, θα ένα η σπητήρα μ'...

Εκοψεν κάμποσα τρανά κλαδία και εσκέπασεν το στόμαν τη κού. Εσυρνε απάν κι άλλα μικρά φυλλωμένα κλαδία και τζίκουτα κι αέτς πα τήδεν κ' εφαινούτον. Ασ' από κ' υστερνά ετοίμασεν δύο σαλάκια ζύλα. Τ' έναν εθέκεν 'ς σή κούι το γιάν και τ' άλλο πλάν κεκά κ' εκλώστεν κ' επήγεν 'ς σο σπιτ' αν'.

Τ' άλλο την ημέραν επέρνε την γυναίκα αν' να πάγνε 'ς ορμάν να κατηβάξ'νε εντάμαν τα ζύλα ντό ετοίμασεν.

Άμον ντ' εσούμωσαν 'ς εκείνο το μέρος, ατός αμάν εφορτώθεν τ' έναν σαλιάκ και είπεν την γυναίκα αν' να φορτούται τ' άλλο. Ατό έτον! Άμον ντ' εσούμωσαν η καρή 'ς σό φόρτωμαν επάτεσεν απάν 'ς σα κλαδία και ερούξεν 'ς σό κούνι κι από παν ατς το σαλιάκ τα ζύλα.

Ο Ματσουκάτες ήσυχα - ήσυχα εκλώστεν κ' επήγεν 'ς σό σπιτ' αν'.

Ολεν την νύχτα "ομμάτ' κ' επόρεσεν να φέρ' απάν". Ενούντεν, επενούντεν, εγροίξεν ντό εποικεν τρανόν αμαρτίαν έτον. Σα ξεμερώματα εσκώθεν κ' επήγεν 'ς σό ορμάν. Εφτασεν 'ς σό κούνι κεκά. Ελυσεν το σκούνι αν' και εκρέμασεν ατο απέσ' 'ς σό κούνι και εκούξεν:

- Σουμέλα πιάσον την άκραν τη σκούνι, δέσον ατο 'ς

σά μέσα σ'...

- Εγώ θα σύρω και θα εβγάλω σε απάν... χωρίς εσένα κ' επορώ να ζω!

Ελεγεν και ελάιζεν το σκούνιν. Οταν εγροίξεν ντό από φκά επιάστεν το σκούνιν ερχίνεσεν να σύρ'. Εσυρνε, έσυρνε και αναπάρα τερεί να εβγαίν' ασό κούνι με το σκούνιν έναν θερίον!...

Επήγεν ν' αφίν το σκούνιν, το θερίον εκούξεν.

- Μη αφίν' τς μεί κι θα τρώω σε και δούλος ις θα γίνουμαι.

Άμον ντ' ελευθερώθεν το θερίον είπεν ατον

- Ευχαριστώ σε άνθρωπε! Εγλύτωσες με ασ' έναν τζαναβάρ... Είνας γυναίκα ασ' ομεί κι αν εβγαλεν την ψή μ', και να εγουρταρεύκουμ' ασά χέρια τς κ' επόρνα. Ατώρα ίνταν θέλ' τς εσ' εφτάγω.

- Ντό θέλω έν να μη πειράξεις κανίναν 'ς σόν τόπο μ'. Νια ζά και νιά ανθρώπ'ς. Αέτς πα το θερίον εζέβεν 'ς σήν ανεφορίαν. Και ερχίνεσεν

να καταρημάζ' τον τόπον.

Εμαθαν οι ανεφορέτ' πως από το θερίον μόνον τον Ματσουκάτεν ακούει. Επήγαν επαρεκάλεσαν ατόν να έρται δέχ' ατό.

Εσκώθεν κι ο Ματσουκάτες εζέβεν 'ς αράεμαν τη θερί. Το θερίον άμον ντό είδεν ατον από μακρά εγρίεφεν και αίτια έρται καρσί αν' και αίτια κούξεν:

- Φύγον, γίόσκαμι θα τρώω σε... μόνον 'ς σόν τόπον σ' κι πειράζω σε.

- Άκσον λέει κι ο Ματσουκάτες. Εγώ για το καλό σ' έρθαι! Εκείνε η καρή εζέβεν α σό κούνι και αραιό σε! Έρθα να λέγω σ' ατό να φυλάγεσαι.

- Οι ν' σοίλοι εμέν, εκούξεν το θερίον και ερχίνεσεν να τρέχ' 'ς σό ραχίν κι αν... Ασόν φόβον άθε, π' κπάτνεν κι έλεπεν... 'ς έναν κρεμόν κεκά, ευρέθεν εύκαιρα, ερούξεν κ' εσκοτώθεν.

ΚΡΩΜΝΗ

Η Κρώμη ήταν από τις αρχαίες πόλεις του Πόντου. Αναφέρεται και από τον Όμηρο.

Από το 300 π.Χ. άρχισε ο εξελληνισμός της. Η πόλη έκοβε δικά της νομίσματα και εξελίχθηκε σε εμπορικό κέντρο. Στους νεότερους χρόνους έπεσε σε παρακμή. Την Κρώμη σαν πολιτεία την αποτελούσαν οι συνοικισμοί των Φραγκάντων, Μαντσάντων, Ρουσταμάντων, Σαράντων, Κωδωνάντων, Γεράντων, Τσαχμανάντων, Σαμανάντων, Παπαδάντων, Κουτσοπάντων κ.α. Ο πληθυσμός της (που ήταν καθαρά ελληνικός) έφτανε τις 2 χιλιάδες περίπου. Εκκλησιαστικά ανήκε στην επαρχία Χαλδίας (Αργυρούπολης).

Από το 1869 λειτουργούσε στην Κρώμη η "Αδελφότητα Κρωμναίων" που ανέπτυξε πλούσια πολιτιστική και εθνική δράση. Οι κάτοικοι της πόλης είχαν εύθυμο χαρακτήρα και μεγάλη αγάπη για το τραγούδι. Γι' αυτό κι ονομάστηκε "τη τραγουδεί η μάνα".

Όσοι Κρωμναίοι επέζησαν από την μεγάλη εθνική συμφορά πήραν κι αυτοί το δρόμο του ξεριζωμού.

Στην ταβέρνα της; Ε.Α.Β. σε κάποιες ώρες...

Ο ΕΛΛΗΝΙΣΜΟΣ ΤΗΣ ΚΡΙΜΑΙΑΣ

Του καθηγητή Κώστα Φωτιάδη

γλωσσικό κενό της γενιάς αυτής.

Τα τελευταία χρόνια, ιδιαίτερα μετά την περσερδία του Γκορμπατσόφ, παρατηρείται ουσιαστική πολιτική μεταβολή της κεντρικής εξουσίας απέναντι στα προβλήματα των λαοτήτων της ΕΣΣΔ.

Ο Μιχαήλ Γκορμπατσόφ παραδέχτηκε ότι πολλοί λαοί της Σοβιετικής Ένωσης υπήρξαν θύματα μιας ιστορικής αδικίας που διαράχτηκε από ορισμένους ηγέτες της ΕΣΣΔ. Πολλοί χωρίς λόγο ξεριζώθηκαν από τις εστίες τους και εκποπίστηκαν στις άγονες στέπες του Ουζμπεκιστάν, του Καζακιστάν, του Τουρκενιστάν και στην Τασκένδη. Η σταλινική τρομοκρατία προσπάθησε να περάσει το μεγαλωρωσικό σοβιανισμό στις εθνότητες που διατηρούσαν υψηλό πολιτιστικό επίπεδο και υγιή στοιχεία της εθνικής συνειδησίας τους και ταυτότητας. Θύμα της σταλινικής πολιτικής υπήρξε και ο μαυροθαλασσιτικός ελληνισμός.

Ο Μ. Γκορμπατσόφ, στην προσπάθειά του να επανορθώσει τα πολιτικά λάθη των προκατόχων του, επαναφέρει σε ισχύ όλους εκείνους τους ευεργετικούς νόμους που σέβονται τις πολιτικές και πολιτισμικές ιδιαιτερότητες κάθε εθνότητας. Σε ορισμένες δημοκρατίες της ΕΣΣΔ ξανάρχισαν να ιδρύονται τα σχολεία, τα θέατρα, οι λέσχες και οι πολιτιστικοί σύλλογοι κάθε εθνότητας. Ετσι μετά το 1987, οι έλληνες δειλά δειλά συσπειρώνονται γύρω από τα πολιτισμικά κέντρα που άνοιξαν.

Στη περιοχή του Αζόφ ζουν σήμερα πάνω από 100.000 έλληνες. Η εφημερίδα Σοβέτσκογια Κουλτούρα υπογραμμίζει την μέριμνα των ελλήνων όσον αφορά τη διατήρηση των εθνικών παράδοσεων, των λαϊκών τραγουδιών, των χορών, των παραδοσιακών εθίμων και τελετών. Από φέτος η μεγάλη λαογραφική γιορτή Μέγκα Γιούρτι των Ελλήνων της Αζοφικής θα διοργανώνεται κάθε χρόνο.

Μεγάλη ευθύνη για το μαρasmus του ελληνισμού της Μαριούπολης φέρνουν, πέρα από το σοβιετικό καθεστώς, η εκκλησία και οι ελληνικές κυβερνήσεις, γιατί τους άφησαν απροστάτευτους.

Αν ακόμη και σήμερα συνεχίζον να μιλάνε τη φθαρμένη πανάρχαια μητρική τους γλώσσα και διατηρούν με περηφάνια τα ήθη και έθιμα και τον ελληνικό πολιτισμό τους, αυτό το χρωστάνε στη

φιλοτιμία και τη φιλοπατρία κάποιων επώνυμων ελλήνων, που ανέλαβαν σε διαφορετικά χρονικά διαστήματα, με κίνδυνο πολλές φορές της ζωής τους και της οικογένειάς τους, το βαρύ έργο, που όφειλε να έχει κάνει η πολιτεία και η εκκλησία. Εκθεση, σχετική με τον ελληνισμό της Ρωσίας και του Καυκάσου, που στάλθηκε στις 12/11/1914 από το γιατρό Ι. Κουτσοδημήτη, στον πρόεδρο του Υπουργικού Συμβουλίου και υπουργό Εξωτερικών Ελευθέριο Βενιζέλο αναφέρει ότι: "Πέριξ της Μαριούπολης υπάρχουν 30 ελληνικά χωρία, μεταναστεύσαντα εκ Κριμαίας, έχοντα 130.000 - 150.000 κατοίκους, γεωργούς, κτηματίες, πλουσίους, έχοντες γαίας ιδίας, αμάξας, ζώα πολλά και γεωργικά εργαλεία, αίντες, αφού διηργήσαν από Ρώσων αι εκκλησίαι αυτών και τα σχολεία, ομιλούντες την Ρώσικην και Ταταρικήν και ουδεμίαν προστασία έχοντες παρά των ιερών και των ελλήνων προξένων, είχαν απωλέσει πάσαν συνείδησιν της ελληνικής αυτών καταγωγής και εθνικότητας. Αλλ' ευτυχώς από τινων ετών και ίδια από τινων ενδόξων πολέμων του 1912 και 1913 αφυπνίσθη και εξυψώθη το εθνικόν αυτών σίσθημα και καυχόμενοι ήδη λέγουσιν, ότι είναι επιθυμούντες και την μετανάστευσιν χάριν των τέκνων των, ίνα μη εκρωσισθώσιν". Από την ίδια έκθεση

πληροφορούμαστε το αποτέ-

λεσμα στο οποίο μπορεί να οδηγήσει η ευαισθησία και ο πατριωτισμός κάποιων προσώπων που έχουν επίγνωση του κοινού συμφέροντος: "Κατά το 1776 επί Αικατερίνης Β' έγινοντες ίδι αυτοκρατορικά προνομία επί 100 έτη, Εκκλησιαστικά, Σχολειακά και Δικαστικά, επιτροπομένης της γλώσσας αυτών της ελληνικής εν τοις Σχολείοις, Εκκλησιαίς και Δικαστηρίοις, άπερ βαθμίδον και τεχνηέντως από το 1862 καταργήθησαν υπό της Ρωσικής Κυβερνήσεως. Είχε δε πλέον ταλανισθή και λησμονηθή υπό των επισήμων ο Ελληνισμός, οπότε από το 1907 την πρωτοβουλία δι' αρίτων κόπων και μεγάλης αυταπαρνήσεως και ενεργείας επί πέντε συνεχή έτη του Ελληνος διδασκάλου και εθναποστόλου κ. Ν.Δ. Καρανδρέου καταρρώθη να ιδρυθή Ελληνική Κοινότης, Εκκλησία και Σχολή εν Μαριούπολει και εν τοις πέριξ χωρίοις επιτραπή και αναγνωρισθή υπό των Ρωσικών Αρχών η ίδρυσις Ελληνικών Σχολών. Επαινος οφείλεται εις τους μοχθήσαντες υπέρ της νέας ιδέας και της διασώσεως του Ελληνισμού, όστις ήδη διατηρεί ακμαία τα αισθήματα και τον εθνισμόν του, ομιλούντος την Ελληνικήν, την Ταταρικήν, Τουρκικήν και Ρωσικήν".

Πρώτος δάσκαλος του τετρατάξιου δημοτικού σχολείου υπήρξε ο Νικόλαος Ευθυμιάδης, τον οποίο βοηθούσε και η κόρη του Ελένη. Δίπλα στο ρωσικό μητροπολιτικό ναό, η νεοσύστατη ελληνική κοινότητα είχε χτίσει προσωρινά ένα παρεκκλήσι για να λειτουργούντα στα ελληνικά πια οι έλληνες. Ο πρώτος έλληνας επίτροπος, που κατόρθωσε να πάρει την άδεια από τη ρωσική εκκλησιαστική αρχή να γίνεται η λειτουργία στα ελληνικά, ήταν ο Μελέκωφ, ο οποίος και πρότεινε ως ιερέα τον Ματθαίο Παπαδόπουλο.

Συνέχεια στο επόμενο

Η Ρωμανία ανθεί και φέρει κι άλλο

Εναν πουλίν, καλόν πουλίν, εβγαίν από την πόλιν, ουδέ σ' αμπέλια κόντεψεν, ουδέ σα περιβόλια, επήγεν και ν' εκόντεψεν και σου Ηλί τον κάστρον. Εσειξεν τ' έναν το φτερόν, σο αίμαν βουτεμένον, έσειξεν τ' άλλο το φτερόν, χαρτί έχει γραμμένον Ατό κανείς κ' ενέγνωσεν, ουδ' ο Μητροπολίτης. Εναν παιδίν, καλόν παιδίν, έρχεται κι αναγνώθει. Σείτ' αναγνώθει, σείτ' κλαίει, σείτια κρούει την καρδίαν, "Αιλλοί εμάς και βάι εμάς, πάρθεν η Ρωμανίαν". Μοιρολογούν τα εγκλησιάς, κλαίγνε τα μοναστήρια, κι Αγιάννες ο Χρυσόστομον κλαίει δενροκοπισκάται. - Μη κλαίς, μη κλαίς Αγιάννε μου και δενροκοπισκάσαι. - Η Ρωμανία κι αν πέρασεν, ανθεί και φέρει κι άλλο.

ΕΝΗΜΕΡΩΣΗ

Ο "Αργοναύτης" με χαρά θα φιλοξενεί την παρουσίαση βιβλίων και περιοδικών που αφορούν τον Πόντο.

Οι ενδιαφερόμενοι παρακαλούνται να στέλνουν ένα αντίτυπο του βιβλίου ή του περιοδικού τους για τον παρσπάνω σκοπό.